

Hemşirelerin Bilimsel Çalışmalara Yönelik Tutumları: Bir Üniversite Hastanesi Örneği*

Nurses' Attitudes Towards Scientific Studies: The Case of a University Hospital

Keriman Aytekin Kanadlı¹, Selva Ezgi Aşkar¹, Gönül Kara Söylemez², Bircan Kara¹, Rahşan Odabaşı¹

¹Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Hatay, Türkiye

²Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Hatay, Türkiye

*Bu çalışma, 1-3 Kasım 2019 tarihleri arasında Gaziantep'de gerçekleştirilen INCARE 2019 Uluslararası Hemşirelik Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Cite as: Aytekin Kanadlı K, Aşkar SE, Kara Söylemez G, Kara B, Odabaşı R. Hemşirelerin bilimsel çalışmalara yönelik tutumları: Bir üniversite hastanesi örneği. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi. 2024;11(2):393-400. **DOI:** 10.54304/SHYD.2024.78700

Öz

Amaç: Hemşirelerin bilimsel araştırmalara yönelik tutumları hasta bakım kalitesinin artırılması açısından önemlidir. Ancak Türkiye'de bu konuyla ilgili yapılan çalışmaların az sayıda olduğu belirlenmiş olup bu nedenle bu araştırmada bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin bilimsel çalışmalara yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı kesitsel tipte olan bu araştırma, bir üniversite hastanesinde çalışan 202 hemşire ile gerçekleştirildi. Veriler yüz yüze görüşme tekniğiyle, Ağustos-Eylül 2019 tarihleri arasında, "Birey Tanıtım Formu" ve "Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Veriler uygun istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan hemşirelerin, çoğunun 26-35 yaş aralığında (%42,6), kadın (%76), lisans mezunu (%73) olduğu görülmüştür. Hemşirelerin çoğunun herhangi bir araştırma ekibinde yer almadığı, ancak güncel hemşireliğe ilişkin gelişmeleri izlediği (%66) belirlenmiştir. Bilimsel toplantıya katılan ($p<0,001$), meslek ($p<0,001$) veya eğitim ($p<0,001$) yaşamında araştırma ekibinde yer alan ve yüksek lisans mezunu olan ($p<0,01$) hemşirelerin bilimsel araştırmalara yönelik olumlu tutum sergilediği saptanmıştır.

Sonuç: Bu çalışmada, hemşirelerin çoğunun herhangi bir araştırma ekibinde yer almadığı ancak bilimsel araştırmalara yönelik tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda yöneticilerin hastanede bilimsel araştırma yapma konusunda hemşireleri desteklemesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Hemşire, bilimsel araştırma, tutum.

Abstract

Aim: Nurses' attitudes towards scientific research are important for improving the quality of patient care. However, it has been observed that there are few studies on this topic in our country. Therefore, the aim of this study was to investigate the attitudes of nurses working in a university hospital towards scientific studies.

Method: This descriptive cross-sectional study was conducted on 202 nurses working in a university hospital. The data were collected between August and September 2019, using the personal introduction form and the attitude scale towards scientific studies, using the face-to-face interview method. The data were analysed using appropriate statistical methods.

Results: It was found that most of the nurses who participated in the study were between 26 and 35 years old (42.6%), female (76%), and had a bachelor's degree (73%). It was found that most nurses were not part of a research team, but were following current developments in nursing (66%). Attending a scientific meeting ($p<0.001$), being part of a research team in professional life ($p<0.001$) or education ($p<0.001$), having a master's degree ($p<0.01$) were factors associated with a positive attitude towards scientific research.

Conclusion: This study found that although nurses were not part of a research team, their attitudes towards scientific research were positive. In this regard, it is recommended that managers support nurses in conducting scientific research in the hospital.

Keywords: Attitude, nurse, scientific research.

Corresponding author / Sorumlu yazar: Selva Ezgi Aşkar • selvaezgiaskar@gmail.com

Recieved / Geliş: 27.05.2024 • **Accepted / Kabul:** 30.08.2024 • **Published Online / Online Yayın:** 31.08.2024

Giriş

Bilimsel araştırma, var olan bilgileri gözden geçirmek, var olan bilgiyi doğrulamak ve yeni bilgi elde etmek amacıyla verilerin amaçlı, sistemli şekilde toplanması, incelenmesi ve yorumlanması olarak tanımlanmaktadır (Erdoğan, 2018; Şan ve Koçlu, 2020). Tüm mesleklerde olduğu kadar hemşirelikte de bilimsel araştırmalar, mesleğin gelişimi açısından önemli bir yere sahiptir (Aydın ve ark., 2015; Ünal ve Ekşioğlu, 2023). Bilimsel araştırmalar hemşirenin, derinlemesine bilgiye ulaşmasını, bakımda kalitenin artırılmasını, özerkliğin geliştirmesini sağlamakla birlikte, mesleki kimliğin güçlenmesine de katkı sağlamaktadır (Bayık., 2012; Göçmen Baykara ve ark., 2023; Güleşen, 2022). Bu noktada hemşirelerin araştırma yapma yönünde desteklenmesi için mesleğe ilişkin yapılan araştırmalara ulaşmaları ve bu araştırmaları özümsemeleri önemli olmaktadır (Aydın ve ark., 2015).

Hemşirelik alanında yapılan bilimsel araştırmaların temeli sağlığı iyileştirmek ve bireylerin iyilik halini artırmaktır (Bayık., 2012; Karagözoğlu, 2006). Bu araştırmalar öncelikle hemşirelik eğitimini konu almış, zaman içerisinde uygulama alanında da sıklıkla yapılmaya başlanmıştır. Hemşirelik bilimi, kuramsal ve uygulama arasındaki bağı ortaya koyarak kuramın uygulamaya dökülmesi ile anlam kazanmaktadır. Bu doğrultuda kuram, uygulama ve araştırma hemşirelik biliminin döngüsel sürecinde yer almaktadır (Karagözoğlu, 2006). Bir mesleğin, profesyonelleşmesinde temel bileşen bilimsel çalışmalarla elde edilmiş bilgilerin uygulama alanına aktarılmasıdır (Aydın ve ark., 2015; Holleman ve ark., 2006; Şan ve Koçlu, 2020; Ünal ve Ekşioğlu, 2023). Hemşireler araştırma yapmanın temel ilkelerini, araştırma yöntemlerini bilmekle kalmamalı, araştırma kanıtlarını uygulamaya yansıtma cesaretini de göstermelidir (Kuuppelomäki ve Tuomi, 2005). Çünkü yapılan bilimsel çalışmaların uygulamada kullanılması hemşireleri deneyimlere dayalı karar vermeden kanıta dayalı karar vermeye yönlendirecektir (Karagözoğlu, 2006). Bu noktada araştırmadan elde edilecek kanıtların uygulamaya aktarılması, bakımın kalitesini artırarak mesleğin gelişimine de katkı sağlayacaktır (Ayık ve ark., 2010; Ünal ve Ekşioğlu, 2023).

Dünya'da olduğu gibi Türkiye'de de son zamanlarda hemşirelik araştırmalarında kanıt düzeyi yüksek araştırmaların artış gösterdiği, ancak beklenen düzeye ulaşmadığı görülmüştür. Buna ek olarak yapılan araştırmaların hemşirelik uygulamalarına yansıtılmadığı da belirtilmektedir (Alperen ve Oksay Şahin, 2022; Göçmen Baykara ve ark., 2023; Güleşen, 2022). Bu durum güncel bilgiye dayalı hizmet sunumunu olumsuz etkileyerek, hemşirelerin bilimsel açıdan yeterliliğe sahip meslek üyesi olmasını engellemektedir (Göçmen Baykara ve ark., 2023). Türkiye'de bu alanda yapılan araştırmalar incelendiğinde, hemşirelerin ve ebelerin çoğunun bilimsel çalışmalara ilişkin olumlu tutum sergiledikleri belirlenmiştir. Ancak yapılan çalışmaların kliniğe yansıtılmasına ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır (Aydın ve ark., 2015; Çankaya ve ark., 2018). Buna ek olarak yapılan araştırmaların hemşire akademisyenler tarafından akademik ilerlemeyi sağlamak için yapıldığı, araştırma sorularının gerçek uygulama alanına dayanmadığı ve hemşirelik sorunlarına çözüm getirecek yeterlilikte olmadığı belirtilmiştir (Aydın ve ark., 2015). Eğitim düzeyi, araştırma yapmaya ilişkin inanç ve tutum gibi özelliklerin hemşirelerin bilimsel çalışma yapma isteğini etkilediği bilinmektedir. Bununla birlikte Türkiye'de hemşirelik alanında yapılan ve son dönemde artış gösteren çalışmaların çoğunlukla akademisyenlerce yapıldığı gösterilmiştir. Ayrıca klinik hemşirelerinin çalışmalara katılma ile sonuçları uygulamaya yansıtma oranları arasında farklılık olduğu belirtilmektedir (Çankaya ve ark., 2018; Kajermo ve ark., 2008). Bu doğrultuda bu araştırmada, bir üniversite hastanesi örneğinde, hemşirelerin bilimsel çalışmalara yönelik tutumlarını belirleyerek alan yazına katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Amacı ve Türü: Çalışma, bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin bilimsel çalışmalara yönelik tutumlarını incelemek amacıyla tanımlayıcı kesitsel tasarımda yapılmıştır.

Araştırma Sorusu:

- Hemşirelerin bilimsel çalışmalara yönelik tutum düzeyleri nedir?
- Hemşirelerin bilimsel çalışmalara yönelik tutum düzeylerini bireysel özellikler etkiler mi?

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri, Zamanı: Bu araştırma bir üniversite hastanesinde Ağustos-Eylül 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın yapıldığı zamanda hastanenin yatak kapasitesi 608 olup hemşireler 08-16, 16-08 ve 08-08 olmak üzere üç vardiya şeklinde çalışmaktadır.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme: Araştırmanın evrenini, araştırmanın yürütüldüğü üniversite hastanesinde çalışan hemşireler oluştururken, araştırmada örneklem seçimine gidilmeyip evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş ve çalışmanın yürütüldüğü hastanede hemşire olan, iletişim sorunu olmayan ve araştırmaya katılmayı kabul eden hemşireler çalışma kapsamına alınmıştır. Araştırmada, verilerin toplandığı dönemde hastanede 384 hemşire görev yapmakta olup araştırmaya katılmayı kabul eden 202 hemşire ile çalışma tamamlanmıştır. Araştırmaya katılım oranı %52,6'dır.

Veri Toplama Araçları: Araştırmanın verileri "Birey Tanıtım Formu ve Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır.

Birey tanıtım formu: Konuya ilişkin çalışmalar doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan formda hemşireleri tanıtan (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, medeni durum, çalışma süresi gibi) 13 soru ve bilimsel çalışmalara yönelik 14 soru olmak üzere toplam 27 soru bulunmaktadır (Aydın ve ark., 2015; Çankaya ve ark., 2018).

Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği (BATÖ): Korkmaz ve arkadaşları (2011) tarafından geliştirilmiş olan Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği dört alt boyuttan ve 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçek likert tipte olup "Hiç Katılmıyorum -1, Katılmıyorum -2, Kararsızım -3, Katılıyorum -4, Tamamen Katılıyorum -5" şeklinde derecelendirilmiştir. Katılımcıların ölçek için verdikleri yanıtlar doğrultusunda puanın artması "Araştırmacılara yardımcı olmaya isteksizlik" ve "Araştırmalara yönelik olumsuz tutum" alt boyutları için olumsuz tutumun yükseldiğini, "Araştırmalara yönelik olumlu tutum" ve "Araştırmacılara yönelik olumlu tutum" alt boyutlarında ise olumlu tutumun yükseldiğini göstermektedir. İlk iki alt boyut ile son iki alt boyut birbirlerine ters orantılıdır. Bu nedenle ilk iki alt boyuttan alınan yüksek puanlar olumsuzluğu, üçüncü ve dördüncü alt boyuttan alınan yüksek puanlar ise olumlu tutumu göstermektedir (Korkmaz ve ark., 2011). Bu çalışmada ölçeğin alt boyutlarına ait Cronbach alpha güvenirlik katsayıları 0,74- 0,93 arasında değişmektedir.

Verilerin Toplanması: Araştırma verileri, çalışmanın yürütülmesi için gerekli izinler alındıktan sonra toplanmıştır. Çalışmanın yapıldığı hastanede çalışan tüm hemşirelere araştırmanın amacı ve kapsamı açıklanmıştır. Daha sonra araştırmaya katılmayı kabul eden hemşirelerin verileri anket formu kullanılarak yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Veri toplama araçlarının doldurulması yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi: Verilerin analizinde SPSS 22.0 (Statistical Package of Social Sciences 22.0, SPSS Inc., Chicago, IL, USA) paket programı kullanılmıştır. İstatistiksel analizde, bireylerin tanıtıcı değişkenlerinin değerlendirilmesinde sayı ve yüzde dağılımı, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluklarının değerlendirilmesi için Skewness ve Kurtosis normallik dağılım testi yapılmıştır. Veriler normal dağılım göstermediğinden, non-parametrik testlerden Kruskal Wallis Testi ile Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır. Bununla beraber ölçek iç tutarlılık kat sayısı hesaplanmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü: Çalışmanın yapılabilmesi için araştırmanın yapıldığı hastaneden kurum izni (01/08/2019 tarihli karar) ve üniversitenin girişimsel olmayan klinik araştırmalar etik kurulundan etik onay alınmıştır (05/09/2019 tarih ve 07 sayılı karar). Çalışmada kullanılan ölçek için Türkçe geçerlik ve güvenirliğini yapan yazardan ölçek kullanım izni alınmıştır. Ayrıca hemşirelere araştırma ile ilgili bilgi verilmiş olup araştırmaya katılmayı kabul eden hemşirelerin sözlü ve yazılı onamları alınmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Hemşirelerin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı (N:202)

Özellik		n	%
Yaş (yıl)	18-25 yaş	83	41,1
	26-35 yaş	86	42,6
	36-45 yaş	33	16,3
Cinsiyet	Kadın	153	75,7
	Erkek	49	24,3
Medeni durum	Evli	108	53,5
	Bekar	94	46,5
Eğitim durumu	Lise	23	11,4
	Ön Lisans	20	9,9
	Lisans	148	73,3
	Lisans Üstü	11	5,4
Yaşadığı yer	Köy kasaba	29	14,4
	İlçe Merkezi	93	46,0
	İl Merkezi	80	39,6
Meslekte çalışma süresi	1 yıldan az	24	11,9
	1-5 yıl	75	37,1
	6-10	70	34,7
	11-15	19	9,4
	16-20	7	3,5
≥21	7	3,5	
Çalışma şekli	Düzenli Gündüz	80	39,6
	Vardiyalı	21	10,4
Çalışılan klinik	Cerrahi Birimler	47	23,3
	Dahili Birimler	58	28,7
	Yoğun Bakım	69	34,2
	Poliklinik	28	13,9
Mesleki yaşamında herhangi bir araştırma ekibinde yer alma	Evet	57	28,2
	Hayır	145	71,8
Eğitim yaşamında herhangi bir araştırma ekibinde yer alma	Evet	77	38,1
	Hayır	125	61,9
Güncel hemşireliğe ilişkin gelişmeleri izleme	Evet	133	65,8
	Hayır	68	34,2
Bilimsel toplantılara katılma	Evet	93	46,0
	Hayır	109	54,0
Bilgisayar kullanımı	İyi	37	18,3
	Orta	123	60,9
	Çok İyi	42	20,8
Yabancı dil bilme	Evet	89	44,1
	Hayır	113	55,9

Çalışmaya katılan hemşirelerin çoğunun 26-35 yaş aralığında (%42,6), kadın (%76), evli (%53,5), lisans mezunu (%73) olduğu ve mesleğe özgü çalışma süresinin 1-5 yıl arasında (%37) olduğu belirlendi. Hemşirelerin çoğunun meslek yaşamı süresince bilimsel bir toplantıya katılmadığı (%54), eğitim (%61,9) ve meslek (%71,8) yaşamında herhangi bir araştırma ekibinde yer almadığı, ancak güncel hemşireliğe ilişkin gelişmeleri izlediği (%66) saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 2. Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği alt boyut puan ortalamaları (N:202)

BATÖ Alt Boyutlar	Alt ve Üst Değerler	$\bar{X}$ (SS)	Cronbach Alfa
Araştırmacılara Yardımcı Olmaya isteksizlik	5-40	26,02 (5,53)	0,74
Araştırmalara Yönelik Olumsuz Tutum	9-45	32,56 (7,08)	0,90
Araştırmalara Yönelik Olumlu Tutum	7-35	24,41 (5,28)	0,89
Araştırmacılara Yönelik Olumlu Tutum	6-30	21,61 (5,25)	0,93

$\bar{X}$: Ortalama

Ölçeğin alt boyut puan ortalamaları incelendiğinde; "Araştırmacılara Yardımcı Olmaya İsteksizlik" ortalamasının 26,02 (SS=5,53), "Araştırmalara Yönelik Olumsuz Tutum" ortalamasının 32,56 (SS=7,08), "Araştırmalara Yönelik Olumlu Tutum" ortalamasının 24,41 (SS=5,28) ve "Araştırmacılara Yönelik Olumlu Tutum" ortalamasının 21,61 (SS=5,25) olduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 3. Hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ile Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılması (N:202)

BATÖ Alt Boyutları	Özellik	Ölçek Alt Boyut Puan Ortalamaları	İstatistik
Araştırmacılara yardımcı olmaya isteksizlik alt boyutu	Hemşireliğe dair güncel gelişmeleri takip etme	Evet: 28,00	p=0,004*
		Hayır: 24,90	U=3397,500
Araştırmalara yönelik olumsuz tutum alt boyutu	Hemşireliğe dair güncel gelişmeleri takip etme	Evet:33,97	p<0,001
		Hayır: 33,00	U=2916,500
	Güncel bilgileri mesleğinde kullanma	Evet:27,16	p=0,001*
Araştırmalara yönelik olumlu tutum alt boyutu	Cinsiyet	Hayır:24,04	U=2969,500
		Erkek: 25,09	p=0,001*
	Bilimsel toplantılara katılma	Kadın:22,30	U=2526,500
		Evet: 25,78	p<0,001
	Mesleki yaşamında herhangi bir araştırma ekibinde yer alma	Hayır:23,23	U=3426,500
		Evet: 27,15	p<0,001
	Eğitim hayatında herhangi bir araştırma ekibinde yer alma	Hayır:23,33	U=2333,000
Evet:26,36		p<0,001	
Mesleki bir derneğe üye olma	Hayır:23,31	U=3062	
	Evet:27,16	p=0,003*	
	Hayır:24,04	U=1348	
	Eğitim durumu	Lise:21,43	p=0,004*
Araştırmacılara yönelik olumlu tutum alt boyutu	Eğitim hayatında herhangi bir araştırma ekibinde yer alma	Ö. Lisans:23,0	KW=13,42
		Lisans:24,77	
		Y. Lisans:28,45	
Araştırmacılara yönelik olumlu tutum alt boyutu	Eğitim hayatında herhangi bir araştırma ekibinde yer alma	Evet:23,02	p=0,004*
		Hayır:20,75	U=3671,500

U: Mann-Whitney U testi U katsayısı KW: Kruskal Wallis Testi KW katsayısı

*p<0,01

Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği alt boyutları ile hemşirelere ilişkin değişkenler karşılaştırıldığında (Tablo 3); hemşireliğe ilişkin güncel bilgiyi izleyen katılımcıların, araştırmacılara yardımcı olmaya isteksizlik alt boyut puan ortalamalarının etmeyenlere göre yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0,01). Ayrıca katılımcılardan hemşireliğe ilişkin güncel gelişmeleri izleyenler (p<0,001), güncel bilgileri mesleğinde kullananlar (p<0,01) ile araştırmalara yönelik olumsuz alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Yine erkek hemşireler (p<0,01), bilimsel toplantıya katılanlar (p<0,001), meslek yaşamında (p<0,001) veya eğitim yaşamında herhangi bir araştırma ekibinde yer alan (p<0,001), mesleki bir derneğe üye olanlar (p<0,01) ve yüksek lisans mezunu hemşireler (p<0,01) ile araştırmaya yönelik olumlu tutum alt boyut puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte eğitim yaşamında herhangi bir araştırma ekibinde yer alan hemşirelerin, araştırmacılara yönelik olumlu tutum alt boyut puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0,01) (Tablo 3).

Tartışma

Bilimsel araştırmaların; hemşirelik alanında bakım kalitesini, özerkliği ve profesyonelliği artırma, bilimsel ve teknolojik gereksinimleri karşılama gibi katkıları bulunmaktadır (Aydın ve ark., 2015; Göçmen Baykara ve ark., 2023; Ünal ve Ekşioğlu, 2023). Bu nedenle hemşirelerin bilimsel araştırmalara yönelik tutumlarının belirlenmesi oldukça önemli olmaktadır. Araştırmaya katılan hemşirelerin, bilimsel araştırmalara yönelik tutumlarının tüm alt boyutlarda yüksek düzeyde olduğu görülmüştür (Tablo 2). Alan yazında da klinisyen ve öğrenci hemşireler ile yapılan farklı çalışmalarda benzer sonuçlar bildirilmiştir. Örneğin; intörn hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırmalara yönelik tutumlarının tüm alt boyutlarda yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır (Yılmaz ve ark., 2020). Diğer taraftan hemşirelerin araştırmalara yardımcı olmaya isteksizlik ve araştırmalara yönelik olumsuz tutumları orta düzeyde iken araştırmalara ve araştırmacılara yönelik olumlu tutumları yüksek düzeyde bulunmuştur (Köse ve ark., 2023). Ayrıca başka bir çalışmada klinisyen ve öğrenci hemşirelerin araştırmalara ve araştırmacılara yönelik olumlu tutumlarının yüksek olduğu rapor edilmiştir (Karaahmetoğlu ve Kütahyalıoğlu, 2024).

Bu çalışmada, araştırmacılara yardımcı olmaya isteksizlik ile hemşireliğe ilişkin güncel bilgileri izleme durumu arasında anlamlı bir fark bulunduğu ve güncel bilgileri izleyenlerin puan ortalamasının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 3). Alan yazında genellikle farklı sonuçların yer aldığı görülmektedir. Hemşirelik alanında kitap, dergi gibi süreli yayınları izleyen öğrencilerin araştırmacılara yardımcı olmaya daha isteksiz olduğu görülmüştür (Kes ve Şahin, 2019). Ancak Karaahmetoğlu ve Kütahyalıoğlu'nun (2024) çalışmasında, katılımcıların mesleki bilimsel toplantıya katılma, mesleki süreli yayınları izleme ve makale okuma özellikleri ile araştırmacılara yardımcı olmaya isteksizlik arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Çalışma sonuçları arasındaki bu farklılığın katılımcıların başta eğitim düzeyi olmak üzere farklı bireysel özelliklere sahip olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu doğrultuda lisansüstü eğitim alan hemşirelerin bilimsel araştırma süreçlerine daha fazla katıldığı söylenebilir.

Bu araştırmada; hemşireliğe ilişkin güncel gelişmeleri izleyen ve güncel bilgileri mesleğinde kullanan hemşirelerin araştırmalara yönelik olumsuz tutum gösterdikleri belirlenmiştir (Tablo 3). Kes ve Şahin (2019) tarafından yapılan çalışmada, bilimsel toplantıya katılım gösteren hemşirelik öğrencilerinin araştırmalara yönelik olumsuz tutumlarının olduğu belirlenmiştir. Ancak aynı çalışmada, hemşirelik alanında bilimsel çalışmalar ile süreli yayınları izleyen ve bilimsel çalışma yapma deneyimi olan hemşireler ile araştırmalara yönelik olumsuz tutum arasında anlamlı fark görülmemiştir (Kes ve Şahin, 2019). Benzer şekilde bir diğer çalışmada, yine bilimsel çalışma yapma deneyimi olan, mesleki bilimsel toplantıya katılan ve süreli yayınları izleyen hemşireler ile araştırmalara yönelik olumsuz tutum arasında anlamlı fark bildirilmemiştir (Yılmaz ve ark., 2020). Köse ve arkadaşlarının (2023) yaptığı araştırmada ise dergi okumayan, bilimsel toplantıya katılmayan ve meslekte araştırma yapmayan hemşireler araştırmalara yönelik olumsuz tutum göstermişlerdir. Çalışma sonuçları arasındaki bu farkın hemşirelerin çalıştığı kurumlar ve bilimsel bilgi düzeyi farklılığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bu çalışmada erkek cinsiyetinde olan, bilimsel toplantılara katılan, meslek ve eğitim yaşamında herhangi bir araştırma ekibinde yer alan, mesleki bir derneğe üye olan hemşireler araştırmalara yönelik olumlu tutum göstermiştir (Tablo 3). İspanya'da yapılan bir çalışmada da erkek hemşirelerin araştırmalarda daha fazla yer aldığı bildirilmiştir (Moreno-Casbas ve ark., 2011). Ancak ülkemizde yapılan çalışmalarda, araştırmalara yönelik olumlu tutum ile cinsiyet arasında anlamlı fark saptanmamıştır (Kes ve Şahin, 2019; Köse ve ark., 2023; Yılmaz ve ark., 2020). Klinik ve öğrenci hemşireler ile yapılan çalışmalarda bilimsel araştırma süreçlerinde yer alan, mesleki süreli yayınları izleyen, akademik makale ve dergi okuyan ve bilimsel toplantıya katılan hemşirelerin araştırmalara yönelik olumlu tutumlarının yüksek olduğu bildirilmiştir (Karaahmetoğlu ve Kütahyalıoğlu, 2024; Kes ve Şahin, 2019; Köse ve ark., 2023; Ünver ve ark., 2018; Yılmaz ve ark., 2020). Bu çalışmanın sonuçları alan yazınla benzerlik göstermekle birlikte cinsiyette görülen farklı sonucun araştırmada yer alan erkek hemşire sayısının az olmasından kaynaklanması ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca Kovačević ve arkadaşlarının (2017) yaptığı çalışma ile benzer şekilde bu çalışmada da eğitim düzeyinin artması araştırmalara yönelik olumlu tutumu arttırmıştır. Bu sonucun eğitim sürecinde araştırmalara yönelik artan bilgi düzeyi ve farkındalık ile ilişkili olduğu söylenebilir.

Yine bu çalışmada eğitim yaşamında herhangi bir araştırma ekibinde yer alan katılımcılar araştırmacılara yönelik olumlu tutum göstermiştir (Tablo 3). Bu doğrultuda daha önce yapılan farklı çalışmalarda bilimsel araştırma deneyimi olan (Ünver ve ark., 2018), araştırmaya önderlik eden (Moreno-Casbas ve ark., 2011) ya da dergi okuyan (Köse ve ark., 2023) hemşirelerin araştırmacılara yönelik olumlu tutumlarının yüksek düzeyde olduğu bildirilmiştir. Ancak Karaahmetoğlu ve Kütahyalıoğlu'nun (2024) çalışmasında, bilimsel çalışma yapma deneyimi ve makale okuma ile araştırmacılara yönelik olumlu tutum arasında anlamlı fark bildirilmemiştir. Çalışmadaki bu sonucun, eğitim yaşamında bilimsel araştırma çalışmalarına katılan hemşirelerin araştırmacılara yönelik empati yeteneğinin gelişmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar: Bu araştırmanın en önemli sınırlılığı sadece bir kurumda yürütülmüş olması nedeniyle araştırma bulgularının genellenememesidir. Gelecekte yapılacak çalışmaların birden fazla kurumda ve çeşitli örneklem yöntemleri kullanılarak yapılması önerilir. Verilerin öznel olması araştırmanın bir diğer sınırlılığını oluşturmaktadır. Son olarak bu çalışmada, örneklem seçimine gidilmeyip evrenin tamamına ulaşmaya çalışılmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, hemşirelerin çoğunun herhangi bir araştırma takımında yer almadığı görülmüştür. Buna karşın bilimsel toplantılara, eğitim ve meslek yaşamında en az bir araştırma etkinliğine katılım gösteren ve eğitim düzeyi yüksek olan hemşirelerin bilimsel araştırmaya yönelik olumlu bir tutum geliştirdiği sonucuna varılmıştır.

Hemşirelerin mesleki yayınları izleme, ilgili bilimsel etkinliklerde yer alma, mesleğe ilişkin derneklere üye olma yönünde desteklenmesi önerilmektedir. Buna ek olarak araştırma yapmak isteyen hemşirelerin eğitim, kurs ve seminer; araştırma etkinliklerinde bulunan hemşirelerin de kongre, sempozyum gibi faaliyetlere katılımı sağlanmalıdır.

Yazarlık Katkısı: Yazarlar makaleye katkılarını şu şekilde beyan etmektedir; çalışma fikri ve tasarımı: KAK; veri toplama: KAK, SEA, RO; sonuçların analizi ve yorumlanması: BK, GKS; aday makalenin hazırlanması: KAK, SEA, GKS, BK. Tüm yazarlar sonuçları gözden geçirdi ve makalenin son halini onayladı.

Etik Kurul Onayı: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Tarih: 05.09.2019 - Karar No: 07).

Çıkar Çatışması: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

Finansal Destek: Yazar(lar), çalışmanın finansman desteği olmadığını beyan eder.

Katılımcı Onamı: Katılımcıların bilgilendirilmiş onamları alınmıştır.

Author Contribution: The authors confirm contribution to the paper as follows; study conception and design: KAK; data collection KAK, SEA, RO; analysis and interpretation of results: BK, GKS; draft manuscript preparation: KAK, SEA, GKS, BK. All authors reviewed the results and approved the final version of the manuscript.

Ethics Committee Approval: Hatay Mustafa Kemal University Ethics Committee approval was obtained (Date: 05.09.2019 - Number: 07).

Conflict of Interest: The authors declare that there is no conflict of interest.

Funding: The authors declare that the study has no financial support.

Informed Consent: Informed consent of the participants were obtained.

Kaynaklar

Alperen, A. & Oksay Şahin, A. (2022). Hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi: Tanımlayıcı ve kesitsel bir çalışma. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 14(1), 149-159. <https://doi.org/10.5336/nurses.2021-82436>

Aydın, Y., Adıgüzel, A. & Topal, E. A. (2015). Ebe ve hemşirelerin bilimsel çalışmalara yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Journal of Human Rhythm*, 1(4), 168-175.

Ayık, S., Öztürk, A., Kaya, N., Uygur, E. & Cengiz, A. (2010). Hemşirelik uygulamalarında araştırma sonuçlarının kullanımında engeller. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 18(3), 144-155.

Bayk., A. (2012). Hemşirelik disiplini ve araştırma. In İ. Erefe (Ed.), *Hemşirelikte araştırma* (pp. 13-27). Ankara, Türkiye: Odak Ofset Yayıncılık.

Çankaya, S., Kaynar, B. N., Çöker, G., Müslüme, A., Acar, E. D., Bayrambey, Z., ... & Akbaş, F. (2018). Ebelerin araştırma yapma ve araştırma sonuçlarını bakımda kullanma ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*(2), 177-184. <https://doi.org/10.31067/0.2018.10>

Erdoğan, S. (2018). Araştırma raporunu yazma ve yayınlama. In S. Erdoğan, N. Nahçıvan & N. Esin, (Ed.), *Hemşirelikte araştırma* (pp. 283-311). İstanbul, Türkiye: Nobel Tıp Kitapevleri.

Göçmen Baykara, Z., Gül, Ş., Demir Karabulut, S., Duluklu, B., Eyüpoğlu, G., Doğan, N., ... & Kılınç Keyik, Ş. (2023). Hemşire Akademisyenlerin araştırma sürecinde karşılaştıkları etik sorunlar: Tanımlayıcı çalışma. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics-Law & History*, 31(2), 106-117. <https://doi.org/10.5336/mdethic.2022-94276>

Güleşen, G. (2022). Hemşirelik bakımında önemli bir kavram: karşılanamayan hemşirelik bakımı ve nedenleri. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 42-49. <https://doi.org/10.51536/tusbad.1042757>

Holleman, G., Eliens, A., Van Vliet, M. & Van Achterberg, T. (2006). Promotion of evidence-based practice by professional nursing associations: Literature review. *Journal of Advanced Nursing*, 53(6), 702-709. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2006.03776.x>

- Kajermo, K. N., Undén, M., Gardulf, A., Eriksson, L. E., Orton, M. L., Arnetz, B. B. & Nordström, G. (2008). Predictors of nurses' perceptions of barriers to research utilization. *Journal of Nursing Management*, 16(3), 305-314. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2834.2007.00770.x>
- Karaahmetoğlu, G. U. & Kütahyalıoğlu, N. S. (2024). Registered Nurses' and nursing students' attitudes towards scientific research: A cross-sectional study. *Journal of Nursology*, 27(1), 79-87. <https://doi.org/10.17049/jnursology.1457920>
- Karagözoğlu, Ş. (2006). Bilim, bilimsel araştırma süreci ve hemşirelik. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 13(2), 64-71.
- Kes, D. & Şahin, Ö. Ö. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı ve tutumlarının belirlenmesi. *Online Turkish Journal of Health Sciences*, 4(1), 68-78. <https://doi.org/10.26453/otjhs.454446>
- Korkmaz, Ö., Şahin, A. & Yeşil, R. (2011). Bilimsel araştırmaya yönelik tutum ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 10(3), 961-973.
- Kovačević, A., Prlić, N. & Matijašević, B. (2017). Nurses' attitudes toward nursing research. *Southeastern European Medical Journal*, 1(2), 71-80. Retrieved from <https://hrcak.srce.hr/file/302769>
- Köse, S., Çelik, A. S. & Kılıç, D. (2023). Hemşirelerin bilimsel araştırmalara ve kanıt dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 6(2), 329-339.
- Kuuppelomäki, M. & Tuomi, J. (2005). Finnish nurses' attitudes towards nursing research and related factors. *International Journal of Nursing Studies*, 42(2), 187-196. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2004.06.001>
- Moreno-Casbas, T., Fuentelsaz-Gallego, C., de Miguel, Á. G., González-María, E. & Clarke, S. P. (2011). Spanish nurses' attitudes towards research and perceived barriers and facilitators of research utilisation: A comparative survey of nurses with and without experience as principal investigators. *Journal of Clinical Nursing*, 20(13-14), 1936-1947. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2010.03656.x>
- Şan, F. & Koçlu, S. (2020). Toplum Çevirmenliği alanında Türkiye'de yapılan bilimsel çalışmalar: Analiz ve değerlendirme. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(19), 780-802. <https://doi.org/10.29000/rumelide.752813>
- Ünal, İ. & Ekşioğlu, A. (2023). Ebelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik tutumları ile bilimsel araştırma yapmaya ilişkin tutum ve davranışları. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 14-22. <https://doi.org/10.5152/JMHS.2023.224787>
- Ünver, S., Semerci, R., Özkan, Z. K. & Avcıbaşı, İ. (2018). Attitude of nursing students toward scientific research: A cross-sectional study in Turkey. *Journal of Nursing Research*, 26(5), 356-361. <https://doi.org/10.1097/JNR.0000000000000244>
- Yılmaz, D., İflazoğlu, B. & Yılmaz, D. U. (2020). İntörn hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 27-35. <https://doi.org/10.38108/ouhcd.716893>